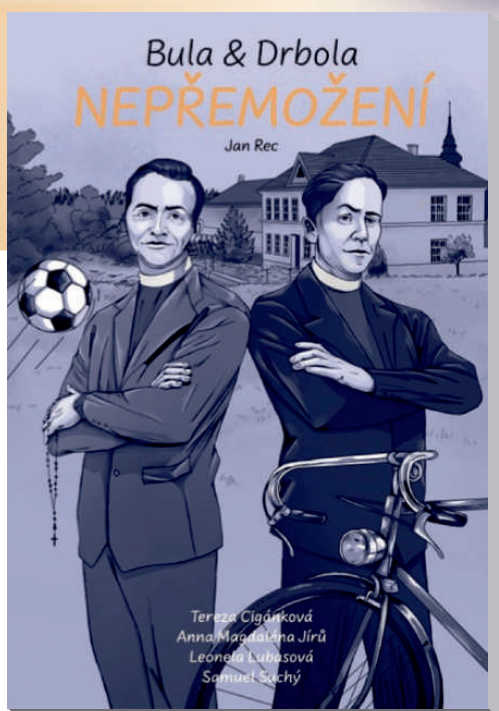
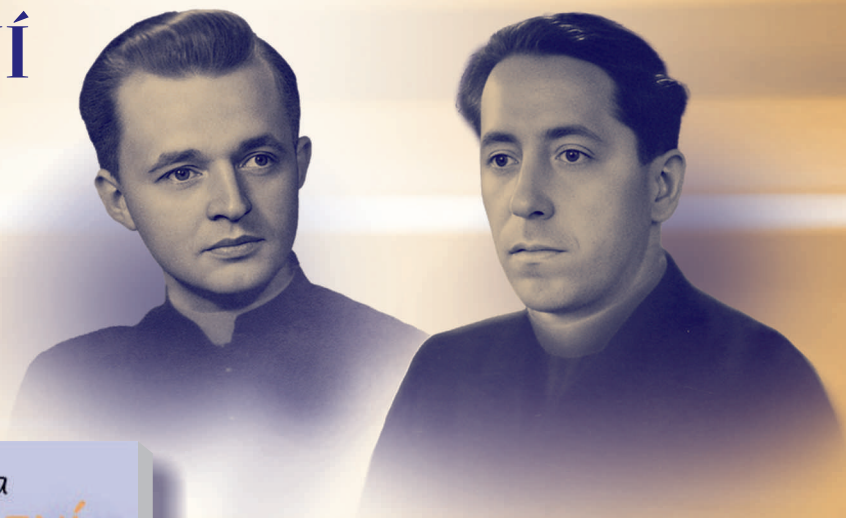

METODIKA KE KOMIKSU NEPŘEMOŽENÍ

Milí učitelé,

představujeme vám metodiku ke komiksu o kněžích **Janu Bulovi** a **Václavu Drbolovi**. Komiks vytvořili studenti brněnské Střední školy uměleckomanažerské a který vydalo brněnské biskupství v nakladatelství Cesta. Cílem této metodiky je pomoci vám poutavou a vizuální formou přiblížit studentům 50. léta komunistického režimu a přispět k rozvoji jejich kritického myšlení. Metodika není koncipována jako jedna hotová hodina, ale jako **flexibilní soubor úkolů** s přesahem do **dějepis, českého jazyka a literatury, občanské výchovy a základů společenských věd**, ze kterého si můžete sestavit výuku na míru. Věříme, že tato metodika podpoří hlubší porozumění naší historii, zážitek z čtení a podnítí smysluplnou diskusi.

AKTIVITY A ÚKOLY K PRÁCI S KOMIKSEM

Metodika ke komiksu o Janu Bulovi a Václavu Drbolovi nabízí bohatý výběr aktivit, které lze přizpůsobit potřebám žáků i vyučovacího předmětu. Tyto úkoly reflektují příběh komiksu i jeho literární zpracování, podporují kritické myšlení, obsahují prvky badatelské výuky a reflektují principy revidované Bloomovy taxonomie. Zároveň mají i mezioborový charakter. Všechny úkoly jsou v souladu s aktuálními RVP ZV¹ a RVP G².

BULA DRBOLA

¹ RVP ZV 2023 s vyznačenými změnami. [<https://edu.gov.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/>]

² RVP G*. [<https://edu.gov.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-pro-gymnazia-rvp-g/>]

DETEKTIV-HISTORIK

Žák má za úkol zaměřit se na detaily v komiksu (uniforma, architektura, heslo, předmět...) a zkoumat, nakolik jsou historicky přesné. Zároveň může porovnávat, jestli se nějak tyto předměty, principy a hesla používají dnes a jestli mají např. stejné, nebo rozdílné využití nebo vizuál.

K vyhledávání těchto reálií mohou žáci použít vyhledávání přes AI a následně výsledky jejího vyhledávání ověřovat.

Cílem není přesně určit typ a výrobce, spíše zkoumat účel a hledat souvislosti s dneškem (např. zda tyto předměty existují dodnes a jestli vypadají stejně).

Náměty na otázky k této aktivitě:

- Jakou měly tyto reálie funkce?
- K čemu sloužily?
- Je možné vidět nějakou paralelu k dnešku?

Cíle:

- Žák identifikuje historické detaily v komiksu (uniforma, architektura, předměty).
- Žák analyzuje jejich historickou přesnost a porovnává je s dostupnými fakty.
- Žák hodnotí význam přesnosti detailů pro věrohodnost celého příběhu.
- Žák hledá konkrétní paralely k dnešku a analyzuje je.

Seznam reálií a předmětů pro inspiraci

Kapitola 1: Jan Bula před únorem
Motocykl Jawa-ČZ

Kapitola 2: Václav Drbala před únorem
Elektronkové (lampové) rádio,
Členský průkaz Československé
strany lidové
Litinový článkový radiátor

Kapitola 3: Únor 48 a to potom
Vlajka SSSR
Volební urna s Československým
státním znakem
Kamera

Kapitola 5: Zrušení Orla
Symbol (logo) katolické sportovní
organizace OREL

Kapitola 6: Varování národního výboru
Vojenská uniforma - výložky (major)

Kapitola 8: Ladislav Malý u Buly
Vojenská uniforma - výložky
(plukovník)

Kapitola 9: Ladislav Malý u Drboly
Petrolejobá lampa

Kapitola 10: Ladislav Malý se zbraní na
faře
Revolver Smith & Wesson

Kapitola 15: Bula u výsledku
Psací stroj Zeta

Vojenská uniforma - výložky (kapitán -
dvě hvězdy vedle sebe a dvě hvězdy
nad sebou; štábní kapitán - jedna
hvězda; podplukovník - tři hvězdy nad
sebou)

Kapitola 17: Babické vraždění
Samopal vz. 48/52

Kapitola 18: Zprávy z Babic
Rudé právo

ČASOPROSTOR

Žák během čtení komiksu (nebo vybraných pasáží z komiksu) skládá na mapu Československa a časovou osu kartičky s událostmi a pojmy.

Náměty na otázky k této aktivitě:

V přílohách naleznete mapu Československa, časovou osu a kartičky jednotlivých historických událostí, pojmů a letopočtů. Naleznete je rovněž na webu [buladrbola.cz](https://www.buladrbola.cz) v sekci „materiály“, kde je i tato metodika.

<https://www.buladrbola.cz/materialy>

Cíle:

- Žák třídí a přiřazuje události a pojmy k časové ose a mapě Československa.
- Žák vysvětluje souvislosti mezi jednotlivými událostmi a místy.
- Žák organizuje poznatky do chronologického a geografického kontextu.
- Žák propojuje komiksové vyprávění s reálným historickým rámcem.

BULA DRBOLA

ZMĚNA ŽÁNRU

Žák přepíše část komiksu, kterou právě četl (nebo kterou si vybral), do jiného slohového útvaru.

Žák si zvolí perspektivu, z níž text vytvoří – může psát z pohledu některé postavy z komiksu, jiné historické osobnosti té doby, sám za sebe, nebo jako současný člověk v určité roli. Alternativně se může stylizovat do instituce, která události popisuje například formou úřední zprávy.

Náměty na slohové útvary:

- Kronika
- Novinový článek (zpráva, reportáž...)
- Úřední záznam
- Dopis
- Reklama

Náměty na role a postavy, z jejichž úhlu pohledu můžou psát:

- Jan Bula / Václav Drbola
- Příslušník SNB / StB
- Kolemjdoucí
- Současný / tehdejší novinář

Cíle:

- Žák vlastními slovy převádí část komiksového vyprávění do jiného slohového útvaru.
- Žák aplikuje pravidla a jazykové prostředky vybraného stylu.
- Žák porovnává účinek původní a nově vytvořené podoby textu.
- Žák tvoří vlastní interpretaci děje z pohledu odlišné postavy či instituce.

BULA DRBOLA

KOMIKS JAKO HISTORICKÝ PRAMEN

Žák dostává za úkol přemýšlet o komiksu, jako by to byl jediný historický pramen, který o tomto období existuje. Zamýšlí se a diskutuje s ostatními, jak komiks určuje obraz o tehdejší době.

Co je v něm přesné a co je autorská interpretace?

Badatelská otázka: Pokud by tento komiks byl jediným historickým pramenem, který o tomto období máme, jaký obraz by nám předal o těchto historických událostech?

Otázky k diskusi:

- Co komiks ukazuje věrně?
- Co zjednodušuje?
- Co přidává navíc a proč? (autorská interpretace, emoce, humor...)

Cíle:

- Žák uvažuje o komiksu jako o historickém zdroji.
- Žák analyzuje, co je v komiksu přesně zobrazeno a co je autorská interpretace.
- Žák hodnotí, jak by komiks utvářel obraz minulosti, kdyby byl jediným pramenem.
- Žák diskutuje o hodnotě a limitech uměleckého zpracování historie.

BULA DRBOLA

HLAS POSTAVY

Žák si vybere, jestli chce být v roli Buly nebo Drboly, a má za úkol napsat dopis na rozloučenou/dopis do budoucnosti. Volba adresáta je na žákovi. Následně společně s učitelem čtou jeden skutečný Bulův dopis, který napsal na rozloučenou.

Další variantou je napsat jen Drbolův poslední dopis, protože od něj se bud' nedochoval, nebo ho nenapsal, nevíme. Následně mohou svůj dopis porovnat s jedním Bulovým dopisem na rozloučenou.

Bulovy dopisy na rozloučenou najdete na odkazu: <https://www.buladrbola.cz/materialy>, kde jsou jejich fotografie a celé znění dopisů i v načtené formě. Je možné si vybrat, jestli učitel nechá žáky dopis číst nebo poslouchat.

Náměty na reflektující otázky:

- Jak jsem se cítil?
- Komu jsem dopis adresoval?
Komu ho adresoval Jan Bula?
- Jaký je můj dopis v porovnání s Bulovým dopisem?
- Co je možné se dozvědět o Bulovi z jeho dopisu na rozloučenou?

Cíle:

- Žák vytváří dopis stylizovaný do role vybrané historické postavy.
- Žák reflektuje emoce, postoje a hodnoty zobrazených osobností.
- Žák porovnává vlastní text s autentickým dopisem Jana Buly.
- Žák vyvozuje závěry o tom, jak dopisy zprostředkovávají dobové zkušenosti.

BULA DRBOLA

ANALÝZA PANELU

Žáci hlouběji analyzují vybrané panely z komiksu. Ty následně hodnotí a interpretují.

Hlavní otázky k analýze panelů:

- Co vidím? (popis bez hodnocení)
- Co si myslím, že to znamená?
Co si myslím, že bude následovat?
(interpretace)
- Jakou má tato část historickou hodnotu? Co se z ní dozvím o té době/těchto událostech?

Cíle:

- Žák pozoruje a popisuje vizuální a textové prvky panelů.
- Žák analyzuje jejich význam a funkci v rámci příběhu.
- Žák interpretuje sdělení panelů a diskutuje o jejich možném dopadu na čtenáře.
- Žák hodnotí umělecké a narativní prostředky použité tvůrci.

BULA DRBOLA

RUCHAŘI

Žák ve skupině vytváří ke komiksu zvukovou stopu podobně, jako to dělají ruchaři v rádiu. Zvukovou stopu nahrají např. na mobil. Poté některý z žáků čte nahlas text z panelu a současně jiní žáci pouští na pozadí zvuky, které skupina předem nahrála. Tyto zvuky může žák také vytvářet přímo naživo, aby posílil atmosféru příběhu. Žáci mohou rovněž vyzkoušet nahrát (na mobil nebo jiné zařízení) komiks včetně mluveného slova a zvukových efektů.

Doporučení: Pro lepší nahrávání nechte žáky přinést si do hodiny sluchátka s mikrofonom.

Aktivita rozvíjí tvořivost, spolupráci a schopnost propojit vizuální a zvukovou složku příběhu. Žák si uvědomuje, jak zvuky dokážou ovlivnit atmosféru a interpretaci děje, a učí se pracovat s výrazovými prostředky mimo samotný text. Díky společné práci skupina zažívá proces podobný mediální tvorbě, což podporuje nejen kreativní vyjadřování, ale i hlubší porozumění komiksu a jeho tématu.

Cíle:

- Žák vytváří zvukovou stopu k vybraným panelům.
- Žák aplikuje různé zvukové prostředky k posílení atmosféry příběhu.
- Žák spolupracuje ve skupině a koordinuje čtení textu se zvuky.
- Žák hodnotí účinek propojení vizuální a zvukové složky na vnímání komiksu.

BULA DRBOLA

VNITŘNÍ HLAS POSTAV

Žák si vybere jednu postavu z příběhu a během čtení se snaží vnímat děj jejím pohledem. Poté si vybere několik situací nebo vět a doplní k nim, co si postava podle něj myslí nebo co prožívá. Následně své postřehy sdílí s ostatními ve skupině nebo v celé třídě.

Náměty na otázky do diskuze ve skupinách a k reflexi aktivity:

- Jak se ti dařilo vnímat příběh očima vybrané postavy?
- Co jsi o této postavě zjistil(a) nového díky tomu, že ses snažil(a) dívat na děj z jejího pohledu?
- V jaké situaci jsi měl(a) největší pochopení pro její chování?
- Byla nějaká chvíle, kdy jsi s postavou nesouhlasil(a)? Co bys udělal(a) jinak?
- Dokázal(a) bys říct, že ses do postavy dokázal(a) vcítit? V jakém okamžiku nejvíc?

Cíle:

- Žák sleduje děj příběhu z perspektivy vybrané postavy.
- Žák vysvětluje, co si postava v určitých situacích myslí nebo prožívá.
- Žák interpretuje události prostřednictvím role, kterou si zvolil.
- Žák sdílí své postřehy se spolužáky a porovnává různé úhly pohledu.

- Jak se tvůj pohled na příběh změnil díky tomu, že ses snažil(a) dívat očima postavy?
- Překvapilo tě, že ostatní vnímali postavu jinak než ty? Co tě na tom zaujalo?

BULA DRBOLA

MULTISMYSLOVÉ ČTENÍ

Žák píše nebo kreslí (dokresluje) k jednotlivým panelům, co „slyší“ nebo „cítí“ jednotlivé postavy v daných situacích.

Aktivita rozvíjí empatii a představivost žáka, podporuje jeho schopnost vcítit se do postav a lépe porozumět jejich prožívání významu příběhu.

Cíle:

- Žák dokresluje nebo dopisuje, co postavy „slyší“ a „cítí“.
- Žák vyjadřuje emocionální prožívání postav vizuálně nebo slovně.
- Žák rozvíjí empatii a schopnost vcítovat se do fiktivních i historických postav.
- Žák propojuje vlastní interpretaci s vizuálním materiálem komiksu.

BULA DRBOLA

vytvořila © Mgr. Kristýna Štamberová
grafické zpracování: Bc. Petra Dolíhalová
© Biskupství brněnské
2025